

ЧАСТИНА I

ОСНОВНІ ПРИЙОМИ СПІЛКУВАННЯ З ЛЮДЬМИ

Розділ 1

Дістаючи мед, не перекиньте вулика!

7 травня 1931 року нью-йоркці були свідками найсенсаційнішого полювання на людину, яке будь-коли бачило місто. Після кількох тижнів переслідування Кроулі на прізвисько «Два нагани», гангстер і вбивця, який, між іншим, не пив і не палив, був знайдений і «накритий» у квартирі своєї коханки на Вест-Енд авеню. Півтораста поліцейських та детективів оточили верхній поверх, де сковався злочинець. Проробивши отвір у даху, вони намагалися викурити Кроулі сльозоточивим газом. Потім вони поставили кулемети на дахах сусідніх будинків, і більше години в одному з найгарніших кварталів Нью-Йорка лунали револьверні постріли та кулеметні черги. Кроулі відстрілювався, сковавшись за перекинутим кріслом. Десять тисяч сквильованих глядачів спостерігали за цими подіями. Нічого подібного тут ще не бачили.

Коли Кроулі скопили, комісар поліції Малруні заявив представникам преси, що відчайдушний «Два нагани» був найнебезпечнішим злочинцем за всю історію Нью-Йорка. «Він уб'є й за жменю тютону», — сказав комісар.

А як оцінював себе сам Кроулі? У листі, який він писав, поки поліція обстрілювала його укриття, Кроулі зізнався: «Під моїм одягом — стомлене, але добре серце, яке нікому не завдасть шкоди».

Незадовго до цієї події Кроулі їхав з Лонг-Айленду. Ралтом до його авто підійшов полісмен і попросив показати права. Без жодного слова Кроулі витягнув наган і розстріляв поліцейського. Коли той впав, Кроулі вискочив з авто, вихопив у вмираючого офіцера револьвер і вистрілив ще раз у розпростране тіло. І цей вбивця писав: «Під моїм одягом — стомлене, але добре серце, котре нікому не завдасть шкоди».

Кроулі було засуджено до смертної кари на електричному стільці. Заходячи до камери смертників в'язниці Сінг-Сінг, він не сказав: «Ось що я отримую за те, що вбивав людей». Ні, він промовив: «Ось що я отримую за те, що захищав себе».

У цій історії найцікавішим є те, що Кроулі вважав себе невинним. Чи подібна самооцінка є чимось незвичайним серед злочинців? Якщо ви готові ствердно відповісти на це питання, познайомтеся з такими фактами.

«Я витратив найкращі роки життя на те, щоб давати людям «гострі враження» і допомагати їм приємно проводити час, а отримав за це приниження та тюремні грاثі». Це сказав Аль Капоне. Так, той самий Аль Капоне, колишній ворог американського суспільства номер один, який тероризував Чикаго. Він не засуджував себе. Він дивився на себе як на благодійника, якого суспільство не зрозуміло.

Те саме сказав і «Німець» Шульц перед тим, як власти під кулями гангстерів у Ньюарку. «Німець» Шульц — в один з найвідоміших нью-йоркських «пацюків» — в інтерв'ю для газети заявив, що він — благодійник суспільства. І це не були просто слова — він у це щиро вірив.

Певний час я листувався з начальником в'язниці Сінг-Сінг, і це листування виявилось вельми цікавим. Від цього я почув, що небагато злочинців у в'язниці

вважають себе поганими людьми. Вони такі самі, як ми з вами, так само мислять і обґрунтують свої дії. Вони можуть пояснити, чому були змушені зламати сейф чи цятиснуги на спусковий гачок. За допомогою аргументів, плутаних чи логічних, вони намагаються виправдати свої антисоціальні дії у власних очах, переконуючи себе, що їх взагалі не мали ув'язнювати.

Якщо Аль Капоне, Кроулі «Два нагани», «Німець» Шульц ні в чому себе не звинувачують, то що говорити про людей, з якими ми спілкуємося щодня??!

Покійний Джон Ванмейкер якося візнявся: «Тридцять років тому я зрозумів, що сваритися нерозумно, що мені слід подолати особисту обмеженість, не переважаючись через те, що Бог не вважав за потрібне розділити розум порівну між усіма».

Ванмейкер рано засвоїв цей урок. Особисто мені довелось приблизно третину століття йти навпомацки, поки я не дійшов висновку, що у дев'яноста дев'яти випадках зі ста людина ні в чому себе не засуджує, незалежно від того, на чиemu боці правда.

Критика не має сенсу, оскільки ставить людину в позицію захисту і спонукає шукати собі виправдання. Критика небезпечна, тому що наносить шкоду цінному для людини почуттю особистої гідності, завдає удару її уявленню про свою вагомість, породжує в ній почуття образів та обурення.

У старій німецькій армії солдату не дозволялося скаржитись одразу після події, яка дала для цього привід. Він мав стримати образу, охолонути. Якщо ж він скаржився одразу після події, його карали. У повсякденному житті також слід було б запровадити подібний закон для буркотливих батьків, сварливих жінок, лайлових роботодавців та цілої армії любителів вишукувати чужі помилки.